

Een woordje vooraf

Een biografie schrijven is nooit gemakkelijk. Enerzijds heeft de biograaf de neiging van zich te beperken tot die aspecten van het werk en het leven van de ‘gebiografeerde’ die hij zelf interessant en vermeldenswaardig vindt. Anderzijds moet de schrijver ook proberen in te schatten wat de potentiële lezer zou interesseren. En dat is niet noodzakelijk hetzelfde.

Als het onderwerp van de biografie nog leeft, is het nog moeilijker. Iedereen die iets over zichzelf vertelt, heeft de neiging om zijn of haar verhaal te ‘kleuren’. Soms gebeurt dat bewust, zoals in de memoires van Caesar of Napoleon, maar meestal is dat een onbewust proces. Iedereen die boven de vijftig is, betrapt er zich al wel eens op dat hij of zij, in een moment van frustratie of integendeel van ontspannen gelukzaligheid, voor de zoveelste keer hetzelfde verhaal vertelt. De nabije omgeving luistert dan meestal beleefd en met geveinsde interesse.

Een biograaf heeft dus een andere opdracht dan de ghostwriter die schrijft in opdracht van iemand die zijn autobiografie opstelt. Het is de taak van de ghostwriter om het levensverhaal dat

iemand hem toevertrouwt zo getrouw mogelijk weer te geven. De biograaf moet echter een gezonde kritische instelling hebben en moeilijke vragen durven stellen. Het is immers omdat ze het antwoord op die vragen willen kennen, dat de lezers het boek zullen kopen.

Deze oefening, die ik nooit eerder had gemaakt, bleek moeilijker dan ik aanvankelijk had gedacht.

Concreet en om een voorbeeld te geven van wat in de eerste paragraaf gesteld wordt, was het in deze biografie van Freek Neiryndck een uitdaging om een evenwicht te vinden tussen iets waar Freek – overigens geheel terecht – zeer fier op is, namelijk zijn internationale carrière in het figurentheater, en anderzijds zijn reputatie als kenner van het dialect en zijn daarmee verbonden personage van *Perfesser Gensch*, waarmee het grote publiek hem identificeert.

Een andere valkuil waar de biograaf van een nog levende persoon vaak intrapt – zeker als dit een boeiende figuur is zoals Neiryndck – is de neiging om een soort verheerlijkend heiligenleven te schrijven. Je moet dus proberen om ook de nodige aandacht te besteden

aan de onvermijdelijke kleinmenselijke kant van de man of vrouw waarover je schrijft. Niemand is perfect en de meeste mensen hebben een vlek op hun ziel of kampen met een of andere demon. Het is niet evident om daar respectvol over te schrijven.

De redactie van deze biografie was ook moeilijk omwille van nog een andere reden: tijdsgebrek. Op het ogenblik dat Freek en ik beslist hebben om samen dit boek uit te brengen, was ik nog volop bezig met de redactie van het levensverhaal van Edward Anseele sr. De lay-out van *Helène Maréchal. Tussen toneel en liefdadigheid* was ook nog niet af, ik moest die boekvoorstelling nog op poten zetten en wou daar een benefiet van maken voor de Alzheimerliga. Ik moest het leven van die cabaretière nog tijdig in een monoloog gieten zodat Ann Lemaitre en Carine Stevens daarmee aan de slag konden tijdens de Gentse Feesten van 2019. Kortom, Freek was een project voor later. Voor, zoals Louis Neefs het zo onvergetelijk gezongen heeft: ‘als ik ooit eens vijf minuten tijd heb.’

Maar eind april 2019 kreeg ik nieuwe informatie die mijn hartritme grondig zou verstoren. Freek zou op het einde van dat jaar uitgebreid gehuldigd worden. Hij zou dan ook een laatste *koozerieje* geven. Na overleg was onze rekening snel gemaakt: het verschijnen van Freeks biografie moest samenvallen met die *koozerieje*. Veel tijd hadden we

dus niet meer en dus was het hard werken, vele uren per dag, om dit boek tijdig klaar te krijgen. Vele studenten kunnen een puntje zuigen aan de ijver die Freek en ik tijdens deze periode aan de dag hebben gelegd.

Freek werkte inderdaad graag en met veel passie mee aan de redactie van zijn levensverhaal. Regelmatig kreeg ik van hem ‘bedenkingen onderweg’ toegestuurd, meestal ingetikt door Annelies. Annelies Rogier, zijn vrouw, is daarmee niet aan haar proefstuk. Al sinds jaren is ze voor Freek een medewerkster waar menig werkgever enkel van kan dromen. Ze was zijn regieassistente bij het *Spelleke van Drei Kluite* en fungeerde ook als redactiesecretaresse bij het schrijven van Freeks boek *Wie es/woas wie in de Gensche Voolksmeziek*, een encyclopedisch werk over volkse cultuur dat verplichte stof op de Gentse scholen zou moeten zijn.

Maar ook deze manier van werken, bleek een uitdaging. Freek en ik hebben uiteraard veel met elkaar gepraat, maar we hebben minstens evenveel met elkaar (elektronisch) gecorrespondeerd. Freek is een man van het woord, met een literaire stijl die bewondering afdwingt maar die niet altijd gemakkelijk te verzoenen is met de eerder zakelijke en journalistieke manier waarop ik mij gewoonlijk uitdruk. Dus was het ook hier zoeken naar een respectvol evenwicht.

In tegenstelling tot de meeste biografieën, heb ik hier niet gekozen voor een chronologische aanpak. De belangrijkste reden daarvoor is dat Freek Neiryck voortdurend actief is geweest op diverse terreinen. Daarom leek een thematische benadering me duidelijker en overzichtelijker.

Ik heb van deze biografie ook een soort bloemlezing willen maken. Daarmee bedoel ik dat, zeer bijzonder in het hoofdstuk over Theater Taptoe, ik aan bepaalde producties veel aandacht heb besteed en aan andere minder. Sommige producties vermeld ik zelfs niet. Dit is een zeer persoonlijke keuze geweest, ingegeven door mijn eigen voorkeur, en ik kan me inbeelden dat het Taptoe-publiek dat dit boek in handen neemt, het misschien niet helemaal eens is met de selectie die ik gemaakt heb. Gelukkig kunnen zij voor meer informatie altijd terecht in de uitstekende referentiewerken van Bea Migom en Erwin Penning.

Dit boek wil ook op een andere manier een soort bloemlezing bieden. Ik vond het interessant om er een aantal fragmenten in op te nemen van teksten die Freek ooit geschreven heeft. Ook deze selectie is uiteraard subjectief.

Opdracht

Bij het schrijven van het laatste hoofdstuk van deze biografie, verneem ik het overlijden van Raymond Boddaert. Raymond heeft me begeleid bij de redactie van mijn eerste werk: mijn licentiaatsverhandeling. Later deelden we jaren hetzelfde bureau. Hij was een uitzonderlijke mens. Een plichtsbewust officier zonder een militarist te zijn, een overtuigd christen die open stond voor andere overtuigingen, een zeer bescheiden en zachtaardig mens, een verdediger van mensen die onrechtvaardig behandeld werden die toch niet aarzelden om iemand op een vriendelijke en hoffelijke manier op zijn of haar plichten te wijzen. Hij was een van de oprichters van de eerste beroepsvereniging van officieren en een van de eerste strijders voor de erkenning van de diploma's van de Koninklijke Militaire School.

Aan hem draag ik dit boek op.

